

zopet napravljane učilnice nikdar nadjala ni; gosp. kaplan J. Stupar in učitelj gosp. Jernej Štamcar imata v ti reči veliko zaslug. Slovesno izpraševanje so doveršili častiti gosp. Karl Legat, mnogo zasluženi ogleda in katehet Idriskih šol, ki so bili namestnik po neprevidenih okoljshinah zadržaniga Ipavskiga tehanta gosp. Jurja Gabrijana — s pohvalnim nagovorom, polnim lepih in spodbudajočih besed. Potem so podarili osmerim nar pridnišim práv lepe, nauka polne in lično vezane knjižice, vsim skupej pa krasne podobšine, ktere so očitne hvale vredne gosp. Jožef Nahtigal, na vse strani neutrudljivi sedanjí fajmošter naše podfare, v dar kupili, de bi ljubezin do učilnice v sercih mladosti še bolj živo obudili in pa še drugo mladost k večí marljivosti podpalili. Vêrh vsiga tega pa so gosp. Legat še sami lično knjižico tistimu podarili, kteriga so bili gospod šolnik med osmerimi nar vrednišiga spoznali. Tako je bila ta Černo-Vêrscam imenitna slavnost zares lepo praznovana. Predgrížki.

Ljubljáanje, Krajnci, Karlovec in Zagreb.

Kér se je pretečene mesce v naši Ljubljani toliko nasprotnikov našiga slovenskiga naroda pokazalo, ki so se tako silno za zavezo z Nemci poganjali, de je bilo po eni strani lahko misliti, de so ti protivniki slovensine boljši Nemci, kakor Avstrijanci, kér pravi Krajnci terdno, srečno Avstrijo želé, po drugi strani pa, de mora naša Krajnska dežela saj polovico, če ne več, prebivavcov nemškiga naroda redditi: sim sklenil, nekoliko po deželi okrog pogledati in viditi, če prebivavci Krajnske dežele zvunaj Ljubljane ravno tako mislijo in čutijo, kakor nekteri Ljubljánanje, — pa glejte, ljube Novice! kaj sim vidil? Po celim Krajnskím je vês narod vnet za slovensino, za miliga Cesarja in za Avstrijo; vsi duhovni brez razločka ravno tako čutijo in vsi so prepričani, de Krajncam nobena srečna zvezda iz Nemškiga ne sije; le tû in tam se redko kak grajšak, ali kak ptuj, slovensino zatirajoč cesarsk služabnik, ali kako drugo spačeno gosposko déte najde, ki terdi, de Krajnci imajo le od Nemcov, ne pa od lastniga slovenskiga naroda in od dobriga Cesarja svojo srečo pričakovati. Tako mislijo, čutijo in govoré na Gorenskím, Dolenskím in Notrajskím. Krajnci! recíte, ali ni res taka? Zató, verli domorodci v Ljubljani! nikar ne pazite na besede nekterih Ljubljanskíh nemškutarjev, na ktere lahko obrnemo besede slavniga pevca „slavne hčere“, ki pravi: „Sence prebivavcov slavne Ljube! ko bi vas mogel iz grobov vvesti? Vi bi vidili nesrečo naroda in sramoto svojih vnukov; ptuja žeja nam ciza kri življenja; sin ne pozná slave svojih očetov, bahajoč se s sužnostjo svojo.“

Po tem, ko sim z neizrekljivim veseljem vidil, de se Krajnci tako krepko svojiga slavniga rodú derzé, in de tudi v Gorencih, za ktere sim se nekoliko bal, kér so kakor nemški mejači z Nemci v več zadevah, slovenski duh živi: sim se namenil še naše drage brate na Hrovaškím obiskati.

Čez Poljane sim prišel v Severinu na Luizno cesto, ktero je general Vukasović med Reko in Karlovcam v létu 1808 z veliko umetnostjo čez silno visoke hribe in sterme verhe takó zložno naredil, de se nič več želeti ne more. Ko bi pač tudi za našo Dolensko se enkrat tak Vukasović zbudil! Vicestni oskerbniki! ki svoje glave belite, kakó de bi okrog Ljubljane na ravnini tavžente zakopali, lotíte se poprej bolj potrebniga, obrnrite svoje oči enkrat na Dolensko in vidili bote tam cesto, ki je tistim, kteri so jo naredili, in vam, ki tako pustite, drugod pa tavžente zasipate, v nar večí sramoto, vsim pa, kteri se morajo po nji voziti, v silno nadlogo. Tam sim pogledal Baziljevo, vlastino grofa

Nugenta in druge lepe kraje, kterih je obilno. Novigrad se mi je preveč od ceste vidil, de bi ga bil obiskal in tako sim prišel 18. pret. mesca v Karlovec.

Karlovec leží popolnoma v ravním, kjer proti Slavonii oči zastonj íšejo hriba; okolice morajo rodovitne biti. Mesto je lepo, snažno, posebno grad, kteri je zdaj krog in krog z zidam obdan. Nikdar pa Karlovec ni bil bolj olepšan, ko zdaj, ko so Karlovčani svojiga slavniga, vitežkiga bana Jelačića pričakovali.

Za Karlovec nepozabljivi 19. dan velíciga serpana 1848 je napočil; hiše so vse razvile svoje bandera s trojimi barvami Slavénov. Vsi smo težko čakali prihoda toliko spoštovaniga možá, kteri je bil še le na večer napovedan, de bo iz Ogulina prišel. Popoldan se mu je veliko gospodov naproti peljalo, in okrog 40 jih je jahaló v narodni opravi (obléki), ktera se jim je prelepo prilegla. Na svojim banderu so imeli napis: „Bože živi Jelačića. Bana, spasitelja (odrešenika) svih Slavjanah.“ Stanovanje so mu pripravili v generalovi hiši, na ktere vratih je bil iz cvetlice narejen napis „Dobro došao“. Od mosta, kteri je pred gradom, do stanovanja so stale v dveh verstah nar poprej majhne v belo oblečene deklice, za njimi zmerej večí, in na zadnje odrasene device in gospé. Nikdar še nisim vidil kaj tako lepiga, kakor téh 40 devíc in gospá pred stanovanjem v dalmatinski opravi, v rudečih s srebram prepletenih kapicah, z dvema kitama, višnjevo kratko surko in belo daljno obleko. Kako ta oprava žensko lepoto povzdigne, si ni mogoče misliti, to je le viditi treba.

Okrog petih so začeli topovi na Švarči grometi, in kmalo po tem so se jeli glasiti tudi Karlovški topovi; zvonovi so zvonili in s tavžent in tavžent „živio“ so naši slavní bratje svojiga draziga spasitelja spremili do njegoviga stanísa.

Ne bom ga popisoval priljudniga, lepiga možá, kako se je, kakor general konjikov po huzarsko opravljen, prijazno obnašal, kako je Sluinske graničarje, narodno stražo, serežane, slobodnjake in druge vojsake pregledoval; — nič ne bom pravil od neizrečeniga veselja ljudstva, kakoršniga še nikdar nisim vidil in ga težko še kdaj bom, ktero je čez polnoči terpelo.

Nekaj vender vam pa nesmem zamolčati. V sredi Karlovškiga velíciga terga stoji vodnjak, kjer je veliko ljudi zavolj nekoliko vikšiga prostora stalo, de bi bili vse dobro vidili. Med to množico je stal tudi eden ranjenih graničarjev, ktere so poprejšnji dan iz Laškiga pripeljali, — ko ban memo teh ljudi pride, in blediga graničarja zagleda, se je proti njemu obrnil, se globoko priklonil, in ga po vojaško pozdravil. Težko bi popisal, kako je to počesenje prostiga vojaka vse pričijoče ganilo!

Ponoči je bilo celo mesto práv lepo razsvetljeno, in na ljudskim vertu za Korano je bil ponoči obed. Tudi tega ne bom popisal, de je na tavžente lučíc tukej migljalo, in družih lepotij več. Ob 10. uri so zgorej popisane dalmatinke (iz Hrovaške) z narodnimi jahači kolo plesale. Vidilo se mi je, kakor bi se bile slovenske Vile skup zbrale, in slavnimu Jelačiću v čast kolo zaigrale — tako krasno, tako nježno je bilo vse obnašanje, de jez prisežen sovražnik vsiga plesa, kakoršniga sim v Ljubljani, na Nemškím in drugod vidil, jo na ravnost povém: de kdor hoče plesati, naj se nauči „kolo“ kakor ga Hrovatje znajo.

Drugi dan sim šel v Zagreb; cela cesta je bila napolnjena z ljudmi, z narodnimi na Madžare pripravljenimi vojaki, kteri so svojiga ljubiga Bana pričakovali. Tako gibčni in čversti so se mi ti korenjaki vidili, take čedne postave so, de se na prvi pogled vidi, de so rojeni vojaki.

Popoldan sim prišel v Zagreb. Krajnci! pojte sami v Zagreb, in gotovo vam bo lepo mesto dopadlo,

